

รองศาสตราจารย์ ดร.วรากรณ์ สามโกเศศ

กราบเรียนท่านองคมนตรี กราบเรียนคุณก่อกศักดิ์ ไชยรัศมีศักดิ์ ท่านอาจารย์ แยกผู้มีเกียรติครับ

ผมหนักใจมากนะครับที่ต้องมาพูดต่อหน้าท่านผู้รู้ทั้งหลาย ในเวลา 30 นาที ผมจำเรื่องเล่าเรื่องหนึ่งได้ของ Sir Winston Churchill อดีตนายกรัฐมนตรีอังกฤษ มีคนไปขอให้ท่านพูดเป็นเวลา 1 ชั่วโมง ท่านบอกขอเวลา 2 เดือน

“โอ! คอยไม่ไหวครับ ต้องคอย 2 เดือน แล้วถ้าจะให้พูดในเวลา 1 เดือน จะใช้เวลาท่านจะพูดนานเท่าไรครับ”

“ผมขอใช้เวลา 2 ชั่วโมง”

“โอโฮ! ทำไมเวลาท่านพูดสั้นต้องใช้เวลาเตรียมตัวนานมากเลย ถ้าฉัน ผมขออภัยไม่ได้ไหมครับ ท่านพูด 3 ชั่วโมงนะครับ ท่านจะได้เตรียมตัวสั้น ๆ นะครับ ท่านจะใช้เวลานานเท่าไรครับ”

Winston Churchill บอกว่า “เอาเดี๋ยวนี้เลยไหม” เพราะฉะนั้นนี่คือความยากนะครับ

ผมขออนุญาตพูดถึงเรื่อง “การอ่านออกเขียนได้” ที่บางครั้งเรียกว่าการรู้เรื่อง ซึ่งภาษาอังกฤษเรียกว่า Literacy ผมมีเวลา 30 นาทีนะครับ ผมขอเริ่มต้น กรณารัตน์เข้มชัดด้วยนะครับ เพราะว่ามีเนื้อหาตั้งใจไว้เยอะนะครับ ขออนุญาตแบ่งเป็นสามตอนด้วยกัน ตอนแรกจะพูดถึงเรื่อง Literacy รวม ๆ นะครับ การอ่านออกเขียนได้ แล้วก็เรื่องของความเป็นมา ตอนที่สองจะพูดถึงเรื่องเด็กไทย และตอนที่สามจะเป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องของการอ่านออกเขียนได้นะครับ

เรื่องของการอ่านออกเขียนได้นั้น โดยทั่วไปเราจะเข้าใจกันว่าหมายความว่าความถึงการอ่านหนังสือออก ออกเสียงได้ เขียนหนังสือได้ หรือไปไกลกว่านั้นก็คือสะกดคำได้ พูดได้ แล้วก็ออกเสียงได้นะครับ แต่นั่นเป็นความเข้าใจที่แคบและเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนมาก เพราะปัจจุบันนี้ คำว่า “การอ่านออกเขียนได้” นั้น กินความไปถึงเรื่องของตัวเลข ต้องบวกเลขลบเป็น แล้วก็จำเป็นจะต้องมีวิจารณญาณในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต จะต้องมีการตระหนักในวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ เหมือนที่คุณก่อกศักดิ์ได้พูดนะครับ จะต้องสามารถอ่านหนังสือพิมพ์ได้ และสามารถนำเอาข้อมูลต่าง ๆ นั้นมาวิเคราะห์ แล้วก็นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ พูดอีกอย่างหนึ่งในปัจจุบันนี้ แนวคิดของการอ่านออกเขียนได้ที่ในภาษาอังกฤษเรียกว่า Functional Literacy เป็นการอ่านออกเขียนได้ที่นำมาใช้ประโยชน์ได้ แค่อ่านออกเสียงได้ สะกดคำได้ เขียนได้ ไม่พออีกต่อไปแล้วครับในปัจจุบันนี้ และโลกปัจจุบันนี้ก็เป็นอย่างนั้นด้วยนะครับ

ถ้าย้อนไปถึงประวัติศาสตร์ว่า การอ่านออกเขียนได้นั้นมันเริ่มอย่างไร ผมขออนุญาตย่อโลกเราที่มีอายุประมาณ 4.5 พันล้านปี ผมขอย่อแค่พันล้านปีแล้วกัน ซึ่งอายุของโลกเราที่มีอะไรเกิดขึ้นมากนี่นะครับ ถ้าย่อพันล้านปีหลังของมนุษย์เราเท่ากับเวลา 1 ปี สิ่งที่เกิดขึ้นก็คือว่ามนุษย์รู้จักใช้ไฟประมาณเดือนมีนาคม ถึง มิถุนายน ปลายตุลาคมบรรพบุรุษของมนุษย์ยังใช้หินเป็นเครื่องมือ Homo sapiens บรรพบุรุษของเราปรากฏตัวประมาณกลางเดือนพฤศจิกายน ท่านคิดดูนะครับ โลกเราอยู่มาสี่พันห้าร้อยล้านปี เฉพาะพันล้านปีหลังนี่บีบให้ตัวเหลือ 1 ปี มนุษย์เพิ่งปรากฏตัวจริง ๆ เมื่อพฤศจิกายนของปีนั้นเท่านั้นเอง 19 ธันวาคมนี่ เริ่มมีวัฒนธรรมของมนุษย์แล้วนะครับ คือเมื่อประมาณห้าหมื่นปีที่แล้วมานี้ มนุษย์รู้จักแต่งกาย มีหลุมฝังศพ รู้จักเรื่องราวเกี่ยวกับการเขียนภาพผนังสีในถ้ำ แล้วก็ 27 ธันวาคม มนุษย์ก็รู้จักใช้เข็มเย็บผ้า ใช้ธนูและลูกดอก และวันที่ 29 ธันวาคม นี่ละครับเริ่มต้นแล้วละครับเมื่อ 8 พันปีที่แล้ว มนุษย์ก็เริ่มรู้จักประดิษฐ์ตัวอักษร ตอนแรกนั้นไม่ได้ประดิษฐ์ตัวอักษรแบบที่เราเห็นในปัจจุบันนี้ เป็นรูปภาพ เป็นตัวอักษรทั้งหลาย เพราะฉะนั้น การอ่านก็คือการถอดโค้ดของการเขียนไว้ว่ามันแปลว่าอะไร จริง ๆ แล้ว การอ่านหนังสือก็คือ การถอดโค้ดนั่นเอง และการถอดโค้ดก็มีหลายรูปแบบ เป็นแบบอักษรจีน แบบรูปของอียิปต์ หรืออาจจะเป็นตัวผสมคำอย่างที่เราเห็นทุกวันนี้ และตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา เมื่อ 8 พันปีที่แล้วนี่ก็พัฒนามาเรื่อย ๆ มาเริ่มต้นการมีตัวอักษรจริง ๆ จัง ๆ ที่เขียนนี้ เมื่อประมาณวันที่ก่อน 30 ธันวาคม ก็คือมีอารยธรรมจีนและอารยธรรมโรมัน ในตอนนั้น 31 ธันวาคม เวลาทุ่มครึ่งของ 31 ธันวาคม เป็นเวลาสำคัญก็คือว่าเป็นปีที่โคลัมบัสเดินทางไปอเมริกา และเป็นปีที่เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในโลกขึ้นมา ก็คือมีเครื่องพิมพ์ที่เรียกว่า Gutenberg คือสมัยก่อนนั้น มนุษย์เวลาออกหนังสือ จะใช้คนลอกหนังสือและค่าจ้างนั้นจะแพงมาก แล้วคัดลอกกันมา คัดลอกกันมา โดยเฉพาะบาทหลวงในคริสต์ศาสนา จนกระทั่งมาปี ค.ศ.1450 ถึงมีคนเยอรมันคิดเอาเครื่องที่อัดเป็นตัวอักษรตัวเรียงอย่างที่เรารู้จักแล้ว ก็ใช้กระดาษแล้วก็อัดเข้าไป ก็เป็นการเปลี่ยนแปลงโลกครั้งสำคัญมากเลย 1450 ซึ่งเป็นปีก่อนหน้าโคลัมบัสคือในปี 1492 และก็หลังจากปี 1434 ที่เจิ้งเหอ ซึ่งเป็นนักเดินเรือทะเลคนสำคัญนั้นเดินทางไปทวีปอเมริกา ปีเหล่านี้เป็นปีสำคัญมากเพราะว่าโลกพลิกผัน ท่านคิดดูนะครับ จากการลอกหนังสือเล่มหนึ่งสู่อีกเล่มหนึ่ง ซึ่งใช้ราคาแพงมาก ถ้าลอก 500 หน้า ถ้าคิดเป็นเงินปัจจุบันนะครับ มีคนคำนวณว่าใช้เงินประมาณ 2 หมื่นเหรียญ ถ้าคิดราคาปัจจุบันนี้ แต่เมื่อมี Gutenberg ขึ้นมาแล้วนี่ราคาลดลงไป 300 เท่าถ้าเปรียบกับในปัจจุบันนี้ หนังสือเล่มหนึ่งประมาณ 70 เหรียญ แพงที่สุดครับ 500 หน้า การที่มีหนังสือราคาถูกลงแล้วก็มีวิวัฒนาการในการพิมพ์มันแพร่กระจายความคิดทั้งหลายที่ไม่เห็นด้วยกับภาครัฐ รัฐไม่เคยเจอ

อะไรที่มีอาวุธที่แหลมคมมากกว่าธนูและการเผยแพร่คำสอนที่เป็นเรื่องเป็นราว เป็นระบบ ลอกเลียนแบบ และผลิตได้เป็นพัน ๆ เป็นหมื่น ๆ

ภายในเวลา 200 ปี จาก Gutenberg เกิดขึ้นนั้น มีหนังสือสองล้านเล่มในยุโรป สิ่งที่เปลี่ยนแปลงมากที่สุดก็คือการแพร่กระจายของคริสต์ศาสนาด้วยการพิมพ์ไบเบิลโดย Gutenberg และการแพร่กระจายของสิ่งที่ฝรั่งเรียกว่า จูเดโอ-คริสเตียน (Judeo-Christian) คือความเชื่อในเรื่องของความดี การทำความดีเพื่อคนอื่น ความเมตตา ความรัก แล้วก็การมีวินัย การทำงานหนัก การอดออมต่าง ๆ ที่เรารู้จัก เสียหายที่ในประเทศไทยเวลานั้น เครื่องพิมพ์แบบ Gutenberg เพิ่งเข้ามาเมื่อสมัยต้นรัชกาล รัตนโกสินทร์เท่านั้นเองหลังจากเกิดแล้วเกือบ 300 ปี ถึงจะเข้ามาในประเทศไทย สุทรภู่เมื่อก่อนนี้ก็คัดลอกกลอนมา จำ แล้วก็เขียนต่อ ๆ กันมา จะถูกบ้างผิดบ้างเพิ่งมาพิมพ์เมื่อต้นรัตนโกสินทร์นั่นเอง และชีวิตของคนเราก็เปลี่ยนแปลงไปตั้งแต่มีเรื่องของหนังสือมาเป็นเล่ม คือเดิมนั้น หนังสือจะอยู่เฉพาะในชนชั้นปกครองหรือคนมีเงิน เพราะมันแพงมากแต่เมื่อมีเครื่องพิมพ์นี้ออกมา ผู้คนทั้งหลายในโลกก็สามารถที่จะอ่านได้ เพราะราคามันถูกลง แต่มันไม่ได้หมายความว่าอ่านแล้วจะเขียนได้นะครับ มันคนละเรื่อง อ่านได้คือการถอดได้ แต่เขียนนั้นอีกเรื่องหนึ่ง การพูดอีกเรื่องหนึ่ง อย่างตัวอย่างที่เกิดขึ้นในโลกเราที่น่าแปลกใจก็คือในประเทศสวีเดน ที่เมื่อก่อนนี้สวีเดนเป็นอาณาจักรที่ยิ่งใหญ่ในปี ค.ศ. 1686 ทั้งฟินแลนด์ ทั้งลัตเวีย ทั้งเอสโตเนีย เหล่านี้เป็นดินแดนแห่งหนึ่งของสวีเดน ผู้หญิงสวีเดน ในปี 1840 อ่านออกแต่เขียนไม่ได้ครับ เหตุผลที่เป็นอย่างนั้นก็เพราะว่าศาสนาคริสต์นิกาย Lutheran บังคับให้คนทั้งหลายในแถบสวีเดนต้องอ่านหนังสือออก พระจะเดินทางไปตามบ้านต่าง ๆ ถ้าใครอ่านหนังสือไม่ออกจะไม่ทำพิธีให้ จะไม่แต่งงานให้ จะจับมานั่งหน้าโบสถ์แล้วก็บอกว่านี่คือบ้านที่คนอ่านหนังสือไม่ออกคือถูกทำเพื่อเยาะเย้ยขบขันทั้งหลาย แล้วก็ไม่เป็นคนของพระเจ้าด้วย เพราะฉะนั้นคนในแถบนั้นก็อ่านหนังสือออกหมดเลย แต่ปรากฏว่าเขียนไม่ได้ครับ และไม่ใช่เพียงแค่นั้นนะครับ จากการสำรวจในอังกฤษเอง ในปี 1840 นั้น 1 ใน 3 คนอังกฤษนั้นเขียนไม่ได้ครับ อาจจะอ่านหนังสือออกแต่เขียนไม่ได้ และเช่นเดียวกัน 44 % ของผู้หญิงเวลาที่เซ็นชื่อลงนามแต่งงานนั้นใช้สิ่งที่คนไทยเรียกว่า “แกงไต” คือเซ็นชื่อไม่ได้ แต่ทำเครื่องหมายเฉพาะตัวซึ่งภาษาไทยเรียกว่า “แกงไต” ถ้าผมจำไม่ผิดนะครับ เป็นเครื่องหมายประจำตัว แสดงว่าโลกของเรานั้นถึง 1840 หลังปฏิวัติอุตสาหกรรมแล้ว ความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ก็ไม่ได้กว้างไกลเลย จำกัดมาก แล้วก็ในยุคที่เขาเรียกว่าจำกัดเฉพาะคนชั้นสูง มีการศึกษา แต่เมื่อมากระจายจริง ๆ หลังจากที่มีความคิดในเรื่องที่จะทำให้ทุกคนนั้นเท่าเทียมกัน ด้วยการให้ทุกคนนั้นได้เรียนหนังสือ ผู้หญิงเองก็ได้อ่านหนังสือมากยิ่งขึ้น แต่ผู้หญิงเองก็ไม่ได้มีสิทธิ์เหมือนผู้ชายนะครับ ผู้หญิง

อเมริกันเพิ่งมีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั่วยุโรปผู้ชายเท่านั้นทุกรัฐนั้น เมื่อปี 1930 เท่านั้นเอง ในประเทศที่เรียกว่าเป็นประชาธิปไตยที่สุดในโลกนะครับ เพราะฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงการอ่านออกเขียนได้ของคนนั้นจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก มีงานวิจัยของธนาคารโลกว่าประเทศใดก็ได้แล้วแต่ ประเทศยากจนนี้ถ้าให้การศึกษาก่อนแล้ว โอกาสที่ลูกจะมีการศึกษานั้นมีสูงมาก มากกว่าผู้ชายนะครับ เพราะว่าแม่นั้นใกล้ชิดกว่าพ่อมากกว่านะครับ แล้วก็ที่สำคัญก็คือว่าอิทธิพลของแม่ที่มีต่อลูกนั้นสูงมาก พบว่าประเทศยากจนนั้นอัตราการอ่านออกเขียนได้กับแม่ผูกพันกับอัตราการรอดตายของทารกด้วย คือถ้าแม่มีความรู้ อ่านออกเขียนได้ก็จะทำให้ทารกมีโอกาสที่จะตายได้ต่ำ ทั้งหมดนี้ ผมขอพูดในส่วนแรกนะครับ

ส่วนที่สองสำหรับประเทศไทยนะครับ ตัวเลขของเรา การอ่านออกเขียนได้ หรือที่เรียกว่า “รู้เรื่อง” นั้น 97 % ครับ แต่ตัวเลขต่าง ๆ เปรียบเทียบกันข้ามประเทศแล้วของประเทศไทยไม่มีความหมายครับ เพราะคำว่า “อ่านออกเขียนได้” นั้นแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน บางประเทศอ่านออกเขียนได้ตอนที่จบประถม 4 แต่การอ่านออกเขียนได้นั้นไม่ใช่สิ่งที่คงที่ครับ มันเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ถ้าไม่ได้อ่านหนังสือพิมพ์ ไม่ได้เขียน ไม่ได้สะกด ไม่เข้าไม่นานก็ลืมหมดครับ และนี่แหละครับคือบทบาทสำคัญของ ซีพี ในความเห็นของผมนะครับ

ตลอดเวลา 11 ปี ที่มีการประกวด และ 20 ปีที่ผ่านมา ซีพี ออลล์ ก่อนที่มี ซีพี ออลล์ ด้วย แล้วก็คุณก่อก้องก็ได้ผลักดันให้เกิดการมีหนังสือที่ราคาถูก อันนี้แหละครับ คือการรักษาการอ่านออกเขียนได้ให้คงอยู่ได้ คนไทย ถ้าจะพูดไปแล้วในความเห็นผม ถ้าจะถือว่าการอ่านออกเขียนได้ชนิดทำงานได้ นะครับ อย่างที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า Functional Literacy ผมคิดว่าไม่ถึง 97 % นะครับ เขียนได้ สะกดได้ ถูกต้อง พุดถูกต้อง อ่านหนังสือพิมพ์ได้ครบถ้วน อ่านประกาศได้ และสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แล้วก็นำไปใช้ในการตัดสินใจในชีวิตประจำวันได้ ระดับการอ่านออกเขียนได้แบบนี้ในประเทศไทยผมคิดว่าไม่สูงเช่นนั้นเลย อันนี้เป็นคำถามที่เดี๋ยวมขอลูกจะเสนอแนะในช่วงสุดท้ายนะครับ

ผมคิดว่าถ้าหากเรามองเรื่องของของการอ่านออกเขียนได้ของประเทศไทย ผมเชื่อว่าตัวเลขที่บอกว่า คนในประเทศอังกฤษปี 1840 1 ใน 3 คนอังกฤษเขียนไม่ได้ คงไม่ต่างกับประเทศไทยก่อน 2504 เท่าไร ประเทศไทยนั้นจุดเปลี่ยนสำคัญ คือการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 1 เมื่อปี 2504 เป็นต้นไป โฉมหน้าของประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปโดยสิ้นเชิง 2504 คนไทยโดยเฉลี่ย คนคนหนึ่งนั้น มีรายได้ต่อหัวต่อคน ต่อปี 2 พันบาท ปัจจุบันนี้คนไทยคนหนึ่งรายได้ต่อหัว ต่อคน ต่อปีนั้น 2 แสนบาท แต่ราคามันแตกต่างกันนะครับระหว่าง 2504 กับ 2557 แต่อย่างไรก็แล้วแต่ คุณภาพชีวิตของคนเราดีขึ้น เพียงแต่

ทุกคนไม่ได้ดีขึ้นเท่าเทียมกัน ความแตกต่างของความอยู่ดีกินดีของคนนั้นยังแตกต่างกันอยู่มาก ดร.เมธี
ครองแก้ว ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่องความไม่เท่าเทียมกันของคนหลังจากการพัฒนาประเทศแล้ว อุปมาไว้
อย่างดีมาก อาจารย์บอกว่า

“เมื่อปี 2504 เหมือนกับมีคนสองคนเดินไปด้วยกันบนถนนเดียวกัน คนหนึ่งนั้นไม่มีรองเท้าใส่
อีกคนนั้นมีจักรยานขี่ เดินทางผ่านมา 50 กว่าปี คนที่ไม่มีรองเท้าใส่ ปัจจุบันนี้ยังขี่จักรยาน แต่คนที่มี
จักรยานเมื่อก่อนนี้ ตอนนี้ขับรถปิกอัพ”

ความหมายก็คือว่า เราพัฒนาประเทศ 50 กว่าปีที่ผ่านมานั้น ทุกคนดีขึ้นส่วนใหญ่ มีคนหลุด
รอดจากการพัฒนาประเทศมีไม่เท่าไร แต่คนบางคนดีกว่าคนบางคนมากมายเหลือเกิน และการเปิด
ประเทศของการพัฒนาประเทศ 2504 นี้ ทำให้ระบบการศึกษาของเรานั้นเปลี่ยนแปลงระบบ คือจาก
ระบบที่อยู่เฉพาะชนชั้นนำหรือผู้มีฐานะ ซึ่งขออนุญาตใช้ภาษาอังกฤษนะครับ ที่เขาเรียกว่า Exclusive
Education คือการศึกษาเฉพาะคนมีเงินและคนมีฐานะ แต่หลังจากการพัฒนาประเทศไปแล้ว มันเป็น
การศึกษาอย่างที่เรียกว่า Inclusive Education คือทุกคนในสังคมมีโอกาสได้รับการศึกษาเท่าเทียมกัน
รัฐต้องประกันให้ทุกคนได้รับการศึกษา จะต้องมีการอ่านออกเขียนได้เท่าเทียมกัน ตรงนี้ละครับที่มัน
เปลี่ยนแปลงประเทศไทย ทำให้คนที่เมื่อก่อนนี้มีโอกาสน้อยได้เข้าถึงการศึกษามากขึ้น

แต่อย่างที่ผมเรียนแล้วนะครับ มันไม่ได้เป็นไปใกล้ชิดกันเหมือนที่เราคาดหวัง ปัจจุบันนี้คนที่อยู่
ในต่างจังหวัดของเราไกล ๆ ก็ยังยากจนอยู่เป็นจำนวนมาก ต้องการความช่วยเหลือ ความปรานีจาก
มนุษย์ทั้งหลายที่โชคดีที่อยู่ในเมืองที่ต้องช่วยคนเหล่านี้ด้วยกัน เพราะฉะนั้นความแตกต่างตรงนี้ที่ทำให้
การศึกษาของเราถ้าจะดูไปแล้วในความเห็นของผมนะครับ มันเหมือนกับมี 2 โลก โลกหนึ่งนั้นอยู่ใน
กรุงเทพฯ ครับ เป็นโลกของคนที่มีการศึกษาดีมากเลย 3 พันโรงเรียนชั้นนำของประเทศไทย แต่ในชนบท
แล้วนี่คุณภาพแตกต่างกัน บังเอิญประเทศไทยมีโรงเรียนประมาณ 3 หมื่นกว่าโรงเรียนนะครับ 80 % เป็น
โรงเรียนที่อยู่ในต่างจังหวัดครับ เพราะฉะนั้นถ้าเราดูตัวเลขรวม เราจะพบว่าการศึกษาของไทยเราเนี่ยแย่นะ
ครับ แต่ถ้าดูเฉพาะโรงเรียนชั้นนำของประเทศไทยเราแล้วนี่จะเห็นได้ชัดว่า ไม่ได้แย่มากเหมือนที่เราคิด
เพียงแต่ว่าเมื่อเฉลี่ยกันแล้วนี่มันดึงลงมา

เมื่อวันอาทิตย์ที่ผ่านมาผมมีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องของการเรียนการสอนภาษาจีน ที่
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์มีการจัดการแข่งขันเรียกว่า เพชรยอดมงกุฏ ของมูลนิธิริมฉัตร มีเด็กเข้า
ประกวดประมาณ 4600 คน จากเด็กในประเทศไทยจากทุกจังหวัด เด็กที่ได้รางวัลมากที่สุดคือรางวัลเด็ก
จากโรงเรียนสิงคโปร์แองโกล ผมก็ถามเด็กเหล่านี้เวลารับรางวัลว่า

“หนูคุณพ่อเป็นใคร”

หลายคน คุณพ่อเป็นคนไทย หลายคนคุณพ่อเป็นคนต่างชาติแต่มาเรียนที่โรงเรียนสิงคโปร์ ผมถามว่า “หนูพูดได้กี่ภาษา”

ทุกคนที่ถามตอบตรงกันหมดครับ ภาษาไทย พูดได้เขียนได้ ภาษาอังกฤษได้ ภาษาจีนได้ ผมดูแล้วยอดใจมากครับ โรงเรียนชั้นดีในกรุงเทพฯ ในประเทศไทยนี่นะครับ ปัจจุบันนี้เด็กพูดได้ 3 ภาษาทุกคนครับ แต่โรงเรียนที่อยู่ห่างไกลตามต่างจังหวัดนั้นนะ ภาษาเดียวของเราเองยังไม่แน่ใจเลยว่าจะแตกฉานหรือเปล่า ถ้าเราไม่ปฏิรูป ให้ความทัดเทียมกันกับเด็กที่อยู่ในต่างจังหวัดเหล่านี้แล้ว เราจะมีแต่คนชั้นนำที่เป็นผู้นำในสังคมเราแต่ความทัดเทียมกันยังไม่มี และจะทำให้ความแตกต่างเพิ่มมากขึ้น และปัญหานั้นจะมีมากยิ่งขึ้นกว่าเก่า

กลับมาเรื่องของการอ่านออกเขียนได้ ในส่วนที่ 3 ผมมีข้อเสนอ 4 ประการด้วยกัน

1. ในการศึกษาของไทยเรานั้น เราสมควรไหมที่จะมีการเปลี่ยนแปลงความคิดของเราในเรื่องของการอ่านออกเขียนได้ หรือที่เรียกว่า Literate Person ให้กว้างขวางมากกว่าเก่า ไม่ได้เพียงแต่อ่านออกได้ สะกดคำได้ ฟังรู้เรื่อง พูดรู้เรื่องเท่านั้น ยังต้องกินความไปถึงการเป็นพลเมืองที่ดีด้วย เป็นคนที่ตระหนักในความเข้าใจถึงประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง ตัวเลข บวกเลขเป็น และรวมไปถึงความสามารถด้าน Digital Technology ในปัจจุบันนี้ด้วย คนเหล่านี้แหละครับคือพลเมืองที่สำคัญที่จะทำให้สามารถทำงานในสังคมเราได้ ก็เข้าสู่คำพูดที่บอกว่าเป็นการอ่านออกเขียนได้ที่ทำงานได้ หรือที่เป็น Functional Literacy ถ้าเราอยู่แต่อ่านออกเขียนได้ สะกดคำได้ พูดได้อย่างเดียว ผมว่าเราคงไปไม่ได้หรอกครับ เราจะต้องขยายความจริงนี้ให้กว้างขวางมากขึ้น และสิ่งเหล่านี้ก็ได้มาจากสิ่งสำคัญที่คุณหมอบอกได้พูดเมื่อคืนนี้ครับ คุณหมอบอกว่า “โรงเรียนของท่านที่ท่านไปทำที่บางมูลนาค โมเดลเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรม ต้องมี 3 อย่างด้วยกันก็คือ ชื่อสัตย์ จิตอาสา และรับผิดชอบต่อ” 3 คุณลักษณะนี้เป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่สุด ผมคิดว่าถ้าเราจะรวมถึงเรื่องของการอ่านออกเขียนได้หรือรู้เรื่อง ต้องเอา 3 คำนี้เข้าไปรวมในคุณลักษณะของการอ่านออกเขียนได้ ถ้าเรามุ่งไปสู่อะไรอย่างหนึ่งอย่างใด คงไปไม่รอดเช่นเดียวกันนะครับ

การอ่านออกเสียงได้มันเป็นขั้นพื้นฐานเท่านั้นเอง มันยังมีอ่านจับใจความได้ อ่านวิเคราะห์ได้ และที่สำคัญที่สุดคือ อ่านระหว่างบรรทัดได้ คือไม่มีข้อความระหว่างบรรทัด แต่ตีความได้ว่าเขียนขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์อะไร อย่างที่สอบ PISA กันมานี้ การอ่านเขาก็วัดอย่างนี้นะครับ เขาไม่ได้อ่านมิติเดียว

ของการอ่านรู้เรื่องแต่เพียงอย่างเดียว อันนี้ผมคิดว่าเป็นสิ่งเดียวของคนในศตวรรษใหม่ของคนไทยจำเป็นจะต้องมี

2. เราจะทำอย่างไรที่จะใช้ประโยชน์จากห้องสมุดที่เรามีอยู่อย่างมากมายในประเทศไทย ห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนฯ เรามีอยู่เยอะมาก ห้องสมุดประชาชนก็มีมากแต่มีคนเข้าไปใช้ประโยชน์น้อย เราทำอย่างไรถึงจะทำให้คนไทยอ่านมากขึ้น ผมเข้าใจว่าคนไทยอ่านมากขึ้นนะครับ ผมมั่นใจครับ เพราะเด็กไทยเราอ่านเฟสบุ๊ควันละ 2 ชั่วโมง 3 ชั่วโมงในปัจจุบันนี้ครับ แต่ถามว่าอ่านอะไรที่มีคุณภาพหรือไม่ อันนี้เป็นคำถามที่ยังตอบไม่ได้ครับ ผมคิดว่าถ้าเราจะต้องการให้ห้องสมุดมีคุณค่ามากขึ้นคงจะต้องมีหนังสือที่เราอ่านถึงกันทั้งชั่วคนสู่ชั่วคน ท่านสังเกตไหมครับ ท่านคุยกับลูกท่านเกี่ยวกับหนังสือเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เราอ่านเหมือนกันระหว่างปู่ พ่อ และหลาน ไม่มีครับ ในต่างประเทศถ้าจะอ่านเรื่องเดียวกัน 4 ชั่วคนก็อ่านเรื่องเดียวกันครับ ในอเมริกา ขออนุญาตเอ่ยชื่อ โมบีคิต หรือเรื่องของการผจญภัยของทอม ซอร์เฮอร์ อะไรต่าง ๆ ทั้ง 4 ชั่วคนอ่านเหมือนกันหมด และมีเรื่องที่จะเล่าเหมือนกันหมด ของเรามีอันเดียวที่ผมนึกได้คือ พล นิกร กิมหงวน ซึ่งผมไม่แน่ใจว่าคนรุ่นใหม่จะอ่านหรือเปล่า พล นิกร กิมหงวน ก็มีสาระในระดับหนึ่ง อาจจะต้องมีหนังสือที่เป็นหนังสือหลักที่อ่านถึงกันหมดชั่วคนได้ และจะทำให้การอ่านของเรานั้นมีประโยชน์เยอะขึ้น และเรื่องของการใช้ห้องสมุดที่เป็นประโยชน์นั้น ผมก็คิดว่าคงจะต้องใช้สรรพกำลังของภาคประชาชน เพราะผมไม่เชื่อในเรื่องพลังของภาครัฐ เพราะว่ามีอะไรต้องทำมากมาย ผมเชื่อในเรื่องของการกระจายอำนาจของคนที่ทำให้เราสามารถช่วยสังคมให้ดีขึ้น

3. เราจำเป็นจะต้องพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ของคนในชาติของเรา อย่างที่ผมเรียนแล้ว การอ่านออกเขียนได้ไม่ได้คงที่ มันแปรเปลี่ยนตามคุณภาพของสังคมที่ต้องการ เราต้องมีคนเข้ามาช่วยในเรื่องนี้ คนไทย เรานึกว่าจบประถม 4 ประถม 6 แล้วจะอ่านหนังสือได้ อ่านได้ครับถ้าได้อ่านบ่อย ๆ แต่คนจำนวนมากไม่ได้อ่าน จะอ่านได้ก็เข้าไปในเซเว่น 7800 สาขานี้แหละครับ ที่มีหนังสือราคาถูกซื้อนี้อาจจะเป็นไปได้ ในเมืองหลาย ๆ จังหวัด แต่ส่วนใหญ่แล้วไม่มีโอกาส ครั้งหนึ่งนั้นมีศาลาอ่านหนังสือในหลายตำบล หลายหมู่บ้าน ในชนบทที่ผมเคยไปเห็น มีหนังสือพิมพ์ที่ประจำศาลาเหล่านี้อ่าน แต่หลังจากนั้นไม่นาน อนาคตก็ดับลงไป เพราะฉะนั้นทุกคนก็ใช้ศาลานั้นเป็นศาลาที่นั่งคุยกันแล้วก็กินเหล้า แทนที่จะเป็นศาลาที่มีหนังสือพิมพ์ของประจำหมู่บ้านสำหรับอ่าน เรื่องนี้คงจะต้องพูดกันในเวลาต่อไป ถ้าเราต้องการสังคมที่เปลี่ยนแปลงจากเดิม คือผมคิดว่าถ้าเราคิดแนวเดิมโดยที่เราไม่พยายามที่จะเปลี่ยนแปลงเรื่องของการช่วยเหลือประชาชนทั่วไปให้มีความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ ที่ทำงานได้มากยิ่งขึ้น ผมว่ามันก็คงไม่เปลี่ยนแปลง ถ้ามอบให้กระทรวงศึกษาธิการก็ทำได้ระดับหนึ่งเท่านั้นเอง

ผมขอยกตัวอย่างอันหนึ่งที่อยู่ในใจผมมานานแล้ว คือเราคิดวิธีเดิม ไม่มีอะไรที่เปลี่ยนแปลงคือเรื่อง “บ้าน” ครับ การเคหแห่งชาตินี่นะครับ ขายบ้านให้คนจน เอื้ออาทร หรืออะไรก็แล้วแต่ แต่ความคิดแบบนี้มันล้าสมัยไปแล้วครับ ในประเทศในยุโรปหลายประเทศนั้นเขาไม่ขายบ้านให้คนจน เขาให้คนจนเช่าบ้าน แต่เช่า 99 ปี ในเนเธอร์แลนด์นั้นคนเป็นเจ้าของที่ดินไม่มี ทุกคนเช่าหมด ประโยชน์ที่มันเกิดขึ้นได้ก็คือว่า คนจนที่จะต้องผ่อนบ้านเดือนละ 3 พันบาท ผ่อนดอกเบี้ยยี่เกือบเท่าตัว ราคาบ้าน 3 แสน ดอกเบี้ยอีก 3 แสนบาท 15 ปี 20 ปี จะได้มีเงินเหลือเอาไปให้ลูกเรียนหนังสือ เอาเงินไปลงทุนทำการค้า แล้วก็อยู่บ้านค่าเช่าเดือนละพันบาท อยู่ไปได้ 99 ปี ผมว่าอย่างนี้แหละครับคือคำตอบของประเทศไทย แต่การเคหะก็ไม่ได้ทำแคว้นนั้น ก็ยังขายบ้านอยู่อย่างเดิม 4 แสนบาท ดอกเบี้ย 4 แสนบาทแบบ 20 ปี แล้วทุกคนก็ต้องแบกเงิน 3 พันบาท 4 พันบาททำเพื่อผ่อนบ้าน แล้วก็ได้บ้านหลังหนึ่งมา แต่ถ้าเป็นการเช่าแล้ว ภายในระยะเวลา 10 ปี ลูกได้เรียนหนังสือ อาจจะมีเงินซื้อบ้าน 4 – 5 บ้านที่ใหญ่โตกว่านี้ก็ได้ในอนาคต ภาระไม่ตกอยู่ที่การผ่อนบ้าน นี่คือวิธีคิดที่ผมคิดว่าแนวเดียวกับเรื่องของการพัฒนาเรื่องของการอ่านออกเขียนได้ในสังคมเรา เราคงต้องเปลี่ยนแนวคิดว่าการอ่านออกเขียนได้นั้นคงต้องเปลี่ยนเป็นอ่านค่าและออกเสียงไปให้ไกลและกว้างขวางกว่านั้น

ประเด็นสุดท้ายคือประเด็นของการอ่านหนังสือไม่ออกของนักเรียนไทย ผมเข้าใจว่าใน 14 ล้านคนของเด็ก ของ สพฐ. นี่นะครับ มีคนอ่านไม่ออก ผมว่าไม่ต่ำกว่าสองแสนคน ผมสังเกตเห็นในโรงเรียนหลายโรงเรียนนะครับ ชั้นมัธยมจะมีเด็กนั่งอยู่หลังห้อง ห้องหนึ่ง 5 คน 6 คน อ่านหนังสือไม่ออก คือไม่ได้หมายถึงอ่านหนังสือไม่ออกทีเดียวครับ อ่านออก พออ่านได้ แต่สะกดไม่ได้ พูดไม่ได้ ก็รู้สึกของตัวเองไม่มีความสำคัญ ก็เกเร เพราะคนเราจะเกเรก็ต่อเมื่อคิดว่าตัวเองไม่มีความสำคัญ ไม่มีความเคารพตัวเอง ถามว่ามาไต่ยังงัยครับ มาอยู่มัธยม 4 โดยอ่านหนังสือไม่ออก คำตอบก็คือ “การเลื่อนชั้นไปเรื่อย ๆ โดยไม่มีการตก” ซึ่งเป็นกรณีพิพลาตของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งคุณหมอเกษมก็ได้พูดเมื่อกลางวันนี้ะครับ ถามว่า “ทำไมถึงต้องเลื่อนชั้นโดยที่ไม่ให้ตก” ทั้ง ๆ ที่จริง ๆ ก็ไม่ได้มีกฎเกณฑ์ห้ามนะครับ เพราะตัวชี้วัดครับ คือในโรงเรียนของประเทศไทยนี่นะครับ ครูทำงานทุกอย่างครับ ยกเว้นสอนหนังสือ ทำตัวชี้วัดไปอบรม ทำโครงการทั้งหลายที่เข้าไปในโรงเรียนเยอะแยะไปหมด เมื่อเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนแล้วไม่ต้องสอนหนังสือครับ คนสอนคือเด็กใหม่ ๆ ที่เข้าไปในโรงเรียน เรามีอยู่ همین 3 พันโรงเรียนที่มีเด็กต่ำกว่า 150 คน โรงเรียนก็กระจายกันไม่เท่าทั้ง ๆ ที่สัดส่วนของครูกับเด็กของประเทศไทยสูงที่สุดในอาเซียน 16 ต่อ 1 ต่อครูหนึ่งคน แต่การกระจายตัวของครูมันไม่เป็นไปตามที่ควรจะเป็น เพราะไม่สามารถส่งครูไปอยู่ในโรงเรียนที่ต้องการได้ วัน ๆ ครูก็คิดแต่จะย้ายโรงเรียนครับ ไปอยู่โรงเรียนที่มีเด็กนักเรียนมากกว่า

อยู่ในเมือง แล้วถามว่าเกิดอะไรขึ้นในตอนนั้น ถ้าท่านไปในชนบทตอนนั้นท่านจะเห็นว่าในหมู่บ้านที่มีสถานที่ไกล ๆ นะครับ ลูกของคนที่มีเงินในหมู่บ้านจะนั่งรถตู้ครับ เพื่อรับลูกไปเรียนอีกโรงเรียนหนึ่งที่มีคุณภาพ ข้ามออกไปไกลเขต 10 กิโลเมตร หรือ 20 กิโลเมตรไปแล้ว แต่ เพราะฉะนั้นเด็กที่จะอยู่ในหมู่บ้าน ที่จะเรียนอยู่ในโรงเรียนข้างบ้านซึ่งมีเด็กไม่ครบตาม 8 สาระการเรียนรู้ก็คือเด็กยากจนที่อยู่ในหมู่บ้าน แล้วเป็นอย่างนี้เกือบทุกแห่ง เรียนโรงเรียนที่มีครู 3 คน นักเรียน 150 คน อีกโรงเรียนหนึ่งข้ามไปถนนอีกแห่งหนึ่ง มีนักเรียน 300 คน มีครูอยู่ 15 คน ถ้าสองโรงเรียนมารวมกัน ดีมาก แต่รวมกันไม่ได้ครับ เพราะว่าชุมชนไม่ยอมให้รวม โรงเรียนสร้างมาเมื่อตอนไม่มีถนน แต่พอถนนไปแล้วโรงเรียนไม่ได้รู้ ถามว่าทำไมไม่รู้ เพราะว่าถ้าเลิกโรงเรียนไป ผอ.ก็หายไปคนหนึ่งครับ และถ้าเราไม่ทำอะไรเกี่ยวกับการรวมโรงเรียนเข้าด้วยกันแล้วนี้ ผมเรียนได้เลยว่า จะไม่มีเด็กเรียนครับ

ประเทศไทยมีคนเกิดเกิน 1 ล้านคนเป็นเวลาหลายปี ตั้งแต่ 2500 กว่า ๆ เป็นต้นมา แต่เมื่อ 15 ปีที่แล้วคนไทยเกิดต่ำกว่า 1 ล้านคนเป็นครั้งแรก ปัจจุบันนี้คนไทยเกิดปีหนึ่ง 7 แสนห้าหมื่นคนเท่านั้นเองต่อปี โรงเรียนหลายโรงเรียนที่ใหญ่โต ใช้ห้องเรียนเพียงห้องเรียนเดียวเท่านั้นเอง และถ้าไม่มีการจัดสรรครูให้ตรงปรับโรงเรียน บางโรงเรียนยังมีครู 3 คน มีนักเรียน 2 คน เรียนตัวต่อตัวยิ่งกว่าสมัยเพลโต ยิ่งกว่าสมัยกรีกอีกนะครับ อันนี้ทำหรือไม่ทำ มันต้องทำนะครับ ถ้าไม่ทำก็ไม่ต้องทำอะไร เพราะไม่ทำก็ไม่มีนักเรียนจะสอนอยู่ดี มีหลายร้อยโรงเรียนที่ไม่มีนักเรียนเรียน ต้องดำเนินการปิดโรงเรียน แต่เมื่อสมัยก่อนนี้ปิดไม่ได้เพราะว่าชุมชนไม่ยอม นักการเมืองที่ดูแลโรงเรียนอยู่นั้นไม่ยอม ยุคนี้อาจเป็นยุคทองในเรื่องของการจัดการเรื่องเหล่านี้ ผมหวังว่าจะสามารถจัดการครูให้กระจายตัวให้สอดคล้องกับโรงเรียน กับจำนวนประชากรได้นะครับ ต้องกำจัดนักเรียนที่อ่านไม่ออกให้หมดไปครับ เป็นไปไม่ได้ครับเด็กประถม 6 ประถม 7 ม.1 แล้วยังอ่านหนังสือไม่ออก เพราะว่าชั้นสูงขึ้น ๆ นั้นต้องการอ่านทั้งนั้น ถ้าไม่แก้ไขปัญหาเหล่านี้ ปัญหาของเด็กของชาติจำนวนหนึ่งจะหายไปอย่างมาก และนั่นจะเป็นปัญหาที่แก้ไม่ได้ในอนาคตนะครับ คนที่สำคัญที่สุดที่จะสอนให้เด็กอ่านออกเขียนได้ก็คือพ่อแม่ครับ แต่พ่อแม่ไทยจำนวนไม่น้อยคิดว่าการอ่านออกเขียนได้ การรับรู้อะไรทั้งหลายในสังคมนั้นเป็นหน้าที่ของครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งพ่อแม่ที่มีภาระหน้าที่มาก ๆ

ผมมีเรื่องจริงอยู่เรื่องหนึ่งประสบกับตัวเองเมื่อ 2 ปีที่แล้ว ผมกับเพื่อนไปช่วยกันทำโรงเรียน คือ แทนที่จะกินเลี้ยงกันแล้วเอาเงินไปใช้จ่ายตามโรงแรมที่ไม่สมควร เอาเงินมาลงขันกันแล้วไปทำโรงเรียนกันดีกว่า ก็ไปเลือกที่แม่กลอง ไปที่โรงเรียนโรงเรียนหนึ่ง โรงเรียนนี้มีห้องเรียนใหญ่โตมาก เป็นเรือนไม้สักอย่างดี อยู่ริมแม่น้ำ ปรากฏว่าขณะนี้ 8 ห้อง เปิดอยู่ห้องเดียวเพราะเด็กไม่มีเรียน ทั้งหมู่บ้านมีเด็กเกิด 2

คน มีชั้นเล็ก ๆ อยู่ชั้นหนึ่งคือชั้นประถม 3 เด็กคนหนึ่งอ่านหนังสือ เพื่อนล้อมเต็มไปหมดเลย ผมก็ถาม
ครูบอก

“เอ๊ะ คุณครูครับ ช่วงชั้นที่ 1 คือประถม 1 ถึง 3 นี้ เด็กทุกคนจะต้องอ่านออกไม่ใช่หรือครับ”

บอก “ที่นี้ยังอ่านไม่ออกคะ มีเด็กคนนี้อ่านออกคนเดียว ทุกคนก็ถือว่าเด็กคนนี้เป็นฮีโร่ ทุกคนก็
ต้องมานั่งฟังเด็กคนนี้อ่านนิทาน ก็ถาม

“ทำไมเด็กคนนี้แตกต่างกับคนอื่น”

คุณครูบอกว่าไม่รู้ใหม่ครับบอก “ที่จังหวัดนี้เนี่ย พ่อแม่เด็กทั้งหมดนั้นล้วนแต่ตื่นเช้าเพื่อไป
ทำงานในโรงงานของสมุทรสาคร (อาหารทะเลนะครับ) ทำตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันเสาร์ ยกเว้นวันอาทิตย์วัน
เดียวเท่านั้นเอง วันอาทิตย์ก็พักผ่อน ก็ไม่ได้เจอลูกเท่าไร” แต่ครอบครัวนี้แปลกครับ คือแม่จะไม่ยอมไป
ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมแต่อยู่กับลูก การที่อยู่กับลูกทำให้สอนหนังสือลูกเองจนกระทั่งทำให้ลูกอ่าน
หนังสือ ซึ่งเป็นคนเดียวของโรงเรียนที่อ่านหนังสือแตกขนาดอ่านนิทานให้เพื่อนฟัง นี่คือภาพความจริงที่
เกิดขึ้น พ่อแม่เป็นคนสำคัญที่สุดของการอ่านออกเขียนได้ของลูก แต่ถ้าเราคิดว่าครูนั้นเป็นคนสำคัญว่า
พ่อแม่แล้ว ผมว่าสิ่งต่าง ๆ คงจะเกิดได้ลำบาก

เรื่องของคุณธรรม มีการพูดกันมากกว่าคนที่จะสอนได้นั้นก็คือพ่อแม่ การสอนคุณธรรมให้ลูกก็
เหมือนกับการเติมเกลือทุกวัน วันละนิดลงไปในอาหารที่ทาน ถึงเรื่องกตัญญูกตเวที ความดี ซึ่งผมคิดว่า
ควรจะเป็นส่วนหนึ่งของการอ่านออกเขียนได้ด้วยซ้ำไป ไม่ใช่กินเกลือทั้งหมดในเวลาเดียวกัน พ่อแม่ก็
ไม่ให้ลูกทานเกลือเลย หวังว่าจะให้ลูกไปทานเกลือจากครู และครูก็หวังว่าพ่อแม่จะให้เกลือด้วย อย่างนี้
ลูกก็ไม่มีวันได้ทานเกลือนะครับก็ขาดไอโอดีนอย่างที่เราเห็น ทางเดียวที่ทำได้ก็คือพ่อแม่จะต้องเข้ามาร่วม
ในการแก้ไขปัญหาเรื่องของการอ่านไม่ออก ผมคิดว่าโรงเรียนเองก็ต้องจัดการในเรื่องของการอ่านไม่ออก
เช่นเดียวกัน อย่างเป็นระบบ มิฉะนั้นปัญหาอาจจะโยนไปกว่านี้มากมาย

ผมก็ใช้เวลามานานพอสมควรแล้วครับ ผมก็อยากจบลงด้วยการกล่าวว่ “**ในสังคมที่อ่าน
หนังสือออกแต่ไม่อ่านหนังสือ ก็คงไม่ต่างอะไรกับอ่านหนังสือไม่ออก**” เพราะฉะนั้นการรักการอ่าน
เป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะว่ากรการรักการอ่านจะนำไปสู่การรักการเรียนรู้อีกครับ แล้วผมสังเกตนะครับ คนที่
อ่านมาก เด็กที่อ่านหนังสือแตก จะมีคลังคำในสมองของแกละ คนที่มีคลังคำในสมองของตัวเองแกละก็
จะมีความคิดที่แตกกว้างขึ้น เพราะความคิดของมนุษย์ถูกจำกัดโดยคำศัพท์ ความรู้สึกของคนด้วย
ยกตัวอย่าง ถ้าเด็กไม่รู้จักคำว่า “กระอักกระอ่วน” เวลาที่แกละรู้สึกกระอักกระอ่วนแกละจะบรรยายไม่ได้
เพราะแกละไม่รู้ว่ามีคำแปลว่ากระอักกระอ่วนอยู่ นี่คือตัวอย่างนะครับ เพราะฉะนั้นการอ่านไม่ได้เพียง

เพื่อความสนุกอย่างเดียว เพื่อความรู้อย่างเดียว แต่มันเป็นพฤติกรรม มันเป็นกระบวนการของการที่เกิด การเรียนรู้ขึ้นมาด้วย และทำให้ความคิดของคนนั้นกว้างขวางขึ้นมาด้วย การเขียนก็เช่นเดียวกันครับ การเขียนก็ต้องลำดับความคิด สรุปความรู้ที่ได้มา ลำดับตามขั้นตอน เขียนลงไปให้คนอื่นเข้าใจ เพราะฉะนั้นทั้งการเขียนและการอ่านนั้นเป็นเรื่องสำคัญมากของการศึกษา ผมคิดว่าในสังคมเราขณะนี้ที่ขาดไปก็คือการย่อความ ผมคิดว่าเด็กปัจจุบันนี้ย่อความไม่เป็น ท่านดูสิครับ บริษัทโทรศัพท์ถึงรวยเอา ๆ เพราะว่า air time มากครับกว่าจะพูดกันรู้เรื่อง ต้องพูดกันหลายประโยค คนสมัยผม air time น้อยครับ เพราะเราไม่พูดกันเยิ่นเย้อ เราจับใจความเป็น เพราะเวลาที่เราเรียนสมัยก่อนนั้นมีการย่อความครับ แต่คนสมัยนี้ผมเห็นนะครับ ซี 6 ซี 7 ยังจดยางงานการประชุมไม่ได้เลยครับ เพราะจับใจความไม่ได้เนื่องจากไม่เคยย่อความ แล้วพูดก็ใช้ประโยค 4 ประโยค ซึ่งสามารถใช้ได้เพียงครึ่งประโยค อันนี้เป็นสิ่งที่น่าจะมี อยู่ในการศึกษาไทยเช่นเดียวกัน ผมคิดว่าทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่เป็นความเห็นของคนคนหนึ่งที่ได้พยายาม ค้นคว้า และก็คิดว่าน่าสนใจมานำเสนอท่านผู้ทรงคุณวุฒิที่ในวันนี้ ผมก็ขอจบด้วยขออนุญาตขอบคุณทาง ซีพี ออลล์ ที่ได้กรุณาเชิญผมมา และให้โอกาสให้ผมมาพูดอะไรเล็ก ๆ น้อย ๆ วันนี้นะครับ ผมจะไม่ทำให้ เสียรายการด้วยการทำให้เกินเวลานะครับ เพราะฉะนั้น ครบ 30 นาทีแล้วครับ ขอขอบพระคุณอย่างมาก ครับ

-
- หมายเหตุ 1. ชื่อผู้แต่งหนังสือของอเมริกา ฟังไม่ชัด นึกว่าสมิธ ดีค แต่คำหน้าไม่ใช่สมิธ เลยไม่แน่ใจ
2. ชื่องานวิจัย ฟังไม่ชัดว่าผู้ศึกษาชื่ออะไร ได้ยินแต่นามสกุล “กองแก้ว”